

Muistio
23.2.2021

Liite 1
VN/4928/2021

1/5

VALTIONTAKUURAHASTON VUODEN 2020 TILINPÄÄTÖKSEN VAHVISTAMINEN

1. Yleistä

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä on valtion talousarvion ulkopuolinen valtiontakuurahasto. Valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998) 2 §:n mukaan rahaston tarkoituksena on turvata valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitetun yhtiön (Finnvera Oyj) antamien valtiontakuurahastosta annetun lain 4 §:ssä (muut. 991/2005) mainittujen sitoumusten täyttäminen. Lain 4 §:n mukaan valtio vastaa erityisrahoitusyhtiön antamista valtion vientitakuista annetussa laissa (422/2001), valtion alustakauksista annetussa laissa (573/1972), ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtiontakauksista ja vientitakuista annetussa laissa 609/1973) ja valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetussa laissa (651/1985) tarkoitetuista takuista ja takauksista. Rahaston varoista kateetaan rahastolain mukaisesta toiminnasta Finnveralle syntynyt tappio, mikäli Finnveran taseessa olevassa vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastossa ei ole varoja tämän tappion kattamiseen. Rahaston varoista hoidetaan myös Valtiontakuu keskuksen ja sitä edeltäneen vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen antamista takuista, takauksista ja muista vastuusitoumuksista aiheutuneet vastuut (ns. ”vanha kanta”). Rahasto saa varansa edellä mainituista Valtiontakuu keskuksen ja sitä edeltäneiden laitosten antamista vientitakuisiin sekä muihin vastuusitoumuksiin liittyvistä takuumaksuista ja takaisinperintäsaatavista sekä tarvittaessa valtion talousarviossa rahastolle siirrettävästä määrärahasta.

Valtiontakuurahasto toimii Finnveran uuden vastuukannan osalta eräänlaisena puskurina siltä varalta, että Finnveran myöntämien vientitakuiden ja muiden rahastolaissa tarkoitettujen erityistakuiden erillistulos yhtiössä muodostuu vuositasolla tappiolliseksi. Rahastolain 5 §:n mukaan tappio katetaan ensisijaisesti Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastosta ja toissijaisesti, jos tämä rahasto ei riitä tappion kattamiseen, valtiontakuurahaston varoista. Tällaisessa tilanteessa Finnveralle voidaan rahaston johtokunnan päätöksellä siirtää rahastomaksulla

varoja. Vastaavasti mikäli toiminnasta syntyy ylijäämää, voidaan ylijäämä siirtää rahastoon siltä osin, kun Finnvera on saanut rahastosta rahastomaksuja, joita ei ole aiemmin rahastopalautuksena maksettu takaisin. Rahastopalautuksesta päättää Finnveran yhtiökokous rahaston johtokunnan esityksestä. Valtiontakuurahastosta annetun lain 8 §:n mukaan valtioneuvosto vahvistaa rahaston tilinpäätöksen. Valtiontakuurahaston johtokunta on hyväksynyt valtiontakuurahaston vuoden 2020 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen 4.2.2021.

Tilintarkastajat ovat 11.2.2021 lausuntonaan esittäneet, että Valtiontakuurahaston tilinpäätös antaa valtion talousarviosta annetussa laissa ja asetuksessa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot rahaston toiminnan tuloksesta, tuloksellisuudesta ja taloudellisesta asemasta. Rahastoa on hoidettu sitä koskevien säännösten mukaisesti. Lausunto on annettu tilikaudelta 1.1. - 31.12.2020.

1.1. Rahastolain 4 §:n mukainen Finnveran vuoden 2020 tulos

Finnvera on antanut pörssitiedotteen 28.1.2021 koskien vuoden 2020 tappiollista tulostaan. Finnveran vuoden 2020 tilinpäätös on julkaistu 23.2.2021.

Valtiontakuurahaston on tehnyt 4.2.2021 päätöksen rahastolain 444/1998 5§:n mukaisesta rahastomaksusta Finnveran vuoden 2020 vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan erillistuloksen tappion kattamiseksi. Asia on todettu rahaston tilinpäätöksessä tilikauden jälkeisenä tapahtumana liitteissä 1 ja 15. Rahastomaksupäätös (349 milj. euroa) tullaan kirjaamaan talousarvioasetuksen 1992/1243 5 a §:n siirtomenon kohdentamisperusteen mukaisesti rahaston kirjanpitoon vuodelle 2021.

Rahastolain 4 §:n mukainen Finnveran vuoden 2020 toiminnan tulos muodostui 1 177,9 miljoona euroa tappiolliseksi. Tämä tappio katetaan rahastolain 5§:n mukaisesti ensisijaisesti Finnveran taseessa olevasta vienti- ja erityistakaustoiminnan rahastosta, joka on muodostunut rahastolain toiminnan aiempien tilikausien voittojen perusteella kertyneistä varoista, ja sen jälkeen ylijäävä osa valtiontakuurahastosta rahastomaksuna. Tilinpäätöshetkellä näitä varoja oli 828,9 miljoona euroa, joten tappio ylitti Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastossa olevien varojen määrän 349 miljoonalla eurolla.

2. Vientitakuu- ja erityistakauskannan riskiasema

Valtiontakuurahaston vastuulla oleva vientitakuu- ja erityistakauskanta oli vuoden 2020 lopussa noin 22,3 miljardia euroa. Vastuukanta laski edellisen vuoden lopusta noin 3,2 miljardia euroa. Maaluokittaisessa ja-kaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2020 aikana ja suurimpina yksittäisinä vastuumaina ovat Yhdysvallat, Saksa, Brasilia, Venäjä ja Chile.

Yritysten kaupalliset riskit olivat vuoden 2020 lopussa 20,8 miljardia euroa, jossa on noin 3,5 miljardia euroa laskua vuoden 201+ lopusta (vuonna 2019 24,3). Pankkien osuus vientitakuukannasta on 0,9 miljardia euroa vuoden 2020 lopussa (vuonna 2019 0,9). Suvereenienvastuiden osuus on noin 0,6 miljardia (vuonna 2019 0,3). Nostettua riskiä oli 11,8 (vuonna 2019 11,5) miljardia euroa ja nostamatonta (ml. tarjoukset) 10,5 (vuonna 2019 14,0) miljardia euroa, joka suurimmalta osin tulee nostetuksi useiden vuosien ajanjaksolla tulevaisuudessa.

Vastuista 28 prosenttia (vuonna 2019 66 prosenttia) oli parhaimmissa ns. investointitason riskiluokissa (A1 - B1-) ja loput muissa riskiluokissa B2+ - C. Vuoden 2019 loppuun verrattuna vientitakuiden riskiluokkajakauma on heikentynyt koronakriisivaikutusten vuoksi. Erityisesti risteilytoimialan riskiluokat ovat heikentyneet merkittävästi.

Toimialoista telakoiden ja varustamoiden osuus oli vuoden 2020 lopussa 49 (vuonna 2019 54) prosenttia ja televastuiden osuus 17 (vuonna 2019 16) prosenttia. Vientitakuuvastuiden voimakas nousu vuodesta 2014 lähtien on johtunut pääosin telakoiden ja varustamoiden suurista risteilytilauksista, joiden rahoitukseen Finnvera on osallistunut. Suurin osa näistä tilauksista jonoutuu ajallisesti usealle vuodelle telakan rakennuskapasiteetin mukaan, ennen kuin alukset rakennetaan. Vastuukanta sisältää tilauksia, jotka ajallisesti voivat hajautua lähes 10 vuoden päähän. Tästä syystä erityisesti aluskanta on kasvanut voimakkaasti. Edelleenkin merkittävimpana toimialakeskittymänä voidaan pitää telakka- ja varustamosektoria. Suuret yksittäiset vastuut tai vastuiden toimiala- ja maa-kausat luovat riskikeskittymiä myös tulevaisuudessa ja näitä pyritään suojaamaan mahdollisuuksien mukaan.

Riskin suojausta on vuoden aikana jatkettu muiden vientitakuulaitosten ja yksityisten vakuutusyhtiöiden kanssa tehdyillä jälleenvakuutus sopimuksilla, joilla vakuutusyhtiöt ottavat osan luottoriskistä kantaakseen. Sopimusten laskettu mahdollinen maksimikorvaus oli vuoden 2020 lopussa noin 1,3 miljardia euroa. (Sopimusten arvo vuoden 2019 lopussa oli noin 1,5 miljardia euroa.) Yksittäisillä jälleenvakuutuksilla on katettu kuusi prosenttia vastuukannasta. Suojausten saatavuus on hieman heikentynyt koronakriisin tuoman riskinkasvun vuoksi.

Suuret riskikeskittymät, epävarmuus maailman taloudellisesta ja poliittisesta kehityksestä sekä yksittäiset suurten yhtiöiden tapahtumat vaikuttavat vientitakuuportfolion riskitasoon. Mahdolliset tappio odotukset lyhyellä aikavälillä ovat keskittyneet muutamaasiin yhtiöihin risteily- ja telakkatoimialalta. Koronakriisin vaikutukset ja epävarmuus riskin kehittymisestä tai tappioista ovat edelleen suuria vuonna 2021. Merkittäviä tappioita ei ole vielä realisoitunut, mutta puskurivaroihin vaikuttavat vastuiden tappiovaraukset ovat erittäin suuria.

Finnveran vientitakuiden enimmäismäärä oli 27 miljardia euroa ja erityisriskinoton takausvaltuus 5 miljardia euroa. Vuodesta 2020 lähtien vientitakuuvaltuus nousi 38 miljardiin euroon, mutta erityisriskinoton valtuus pysyy samana.

Valtiontakuurahaston johtokunta arvioi uudelleen viennin luottoriskien mittaamisen käytäntöjä ja päätti kokouksessaan 11.11.2020 muuttaa luottoriskilaskentaa Finnveran asiantuntijan esityksen mukaisesti. Rahastoitujen varojen riittävyttä suhteessa Finnveran vastuukannan riskisyyteen luottoriskillä mitattuna päätettiin alkaa seurata nostettuun vastuukantaan perustuen (nostetun kannan ennusteessa mukana nostamattomat ja tarjousvastuut sen mukaan, miten ne tulevaisuudessa tulevat nostoon).

Valtiontakuurahasto arvioi Finnvera Oyj:n laskelmiin perustuen, että 31.12.2020 tilanteen mukaisen nostetun vastuukannan 11,8 miljardin euron riskitaso ylittää rahastoitujen varojen määrän selkeästi. Riittävyttä mittaava VaR-riskiluku oli vuoden lopussa 1,2 miljardi euroa ja ennustevuosille tätä korkeampi 2 miljardiin euroon asti. Tilanteessa 31.12.2020 Valtiontakuurahastolla on varoja noin 690 miljoona euroa ja

Finnvera Oyj:n vienti- ja erityistakaustoiminnan rahastossa noin 829 miljoonaa euroa ennen Finnveran vuoden 2020 rahastolain 4§:n mukaisen tappiollisen erillistuloksen kirjaamista Finnveran vuoden 2020 tilinpäätökseen. Vuoden 2020 tappiollinen erillistulos vähentää Finnveran vienti- ja erityistakausrahadon varoja 829 miljoonaa euroa, jonka jälkeen Finnveran taseen vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahaston varat ovat 0 euroa. Valtiontakuurahaston likvidit varat pienenevät rahastomaksupäätöksen myötä 349 miljoonaa euroa. On huomattava, että vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan erillistulokseen ja rahastojen varojen kehitykseen ja arvoon vaikuttaa erityisesti koronakriisin aiheuttama tappiovarausten kasvu, joka on osin päällekkäistä mitattavan luottoriskin kanssa, eli sama riskinkasvu vaikuttaa molempien taustalla. Ministeriö, Finnvera ja valtiontakuurahasto seuraavat vastuukannan, riskiaseman ja puskurivarojen kehitystä tehostetusti johtuen korona-pandemian aiheuttamasta tilanteesta ja ottaen huomioon, että kysymys on ainakin tällä hetkellä IFRS9 tilinpäätöskäytännön mukaan tehdyistä luottotappiovarauksista.

Vuoden 2020 alussa vuoden 2019 lopun tilannetta arvioitiin siten, että riskit olisi arvion mukaan teoriassa katettu nykyisin varoin, jotka olivat yhteensä noin 1,5 miljardia euroa (31.12.2019 Valtiontakuurahasto noin 686 miljoonaa euroa ja Finnvera Oyj:n vienti- ja erityistakaustoiminnan rahasto 825 miljoonaa euroa). Rahastoidut varat yhteensä kattavat noin 244 prosenttia (2018: 221 %, 2017: 230 %) nostetun vastuukannan ja noin 101 prosenttia (2018: 95 %, 2017: 90 %) kokonaisvastuukannan mitatusta luottoriskistä. Kokonaisvastuukannan osalta tilanne heikentyy, ja nostetun vastuukannan osalta tilanne vaihtelee. Kokonaisvastuukannan luottoriski hajaantuu pitkälle aikavälille, eikä se ole suoraan vertailukelpoinen nostetun kannan luottoriskin kanssa.

3. Valtiontakuurahaston tulos

Vuoden 2020 suoriteperusteinen tulos oli 2.149.717,52 € ylijäämäinen. Edellisenä vuonna tulos oli 5.521.973,76 € ylijäämäinen.

Tilikauden suoriteperusteinen ylijäämä on 2,15 miljoonaa euroa ja tilikaudelle laadittu talousarvio oli 4,05 miljoonaa euroa ylijäämäinen, jolloin poikkeamaksi muodostui 1,8 miljoonaa euroa (vuonna 2019 5,52, TA 1,87 ja poikkeama 3,65). Poikkeama johtuu koronapandemian seurauksena myönnetyistä lykkäyksistä vakautussopimusten maksuaikatauluun (Pakistan ja Kuuba) sekä saamisten arvostus- ja valuuttakurssi-muutoksista. Takaisinperintäsaamisten kokonaismäärästä (nimellisarvo 182,1 (vuonna 2019 200,6) miljoonaa euroa ja kirjanpitoarvo 22,0 miljoonaa euroa) merkittävä osa (nimellisarvosta 75 prosenttia ja kirjanpitoarvosta 99,6 prosenttia) on Pariisin klubissa solmittuun vakautussopimukseen perustuvia. Valtiontakuurahastolla on vakautussopimukset seuraavien velallismaiden kanssa: Argentiina (velan kirjanpitoarvo nimellisarvosta tilinpäätöksessä 60%), Bosnia-Hertsegovina (50%), Indonesia (94%), Irak (10%), Kuuba (10%), Pakistan (30%) ja Serbia (80%, vuonna 2019 70%). Bosnia-Hertsegovina, Indonesia, Irak ja Serbia maksoivat velkaansa vakautussopimuksen mukaisesti. Kuuballe ja Pakistanille myönnettiin koronapandemian seurauksena lykkäystä vakautussopimusten maksuaikatauluun ja Argentiinan velkoja maksuaikatauluun muutettiin jo aiemmin. Serbiaa lukuun ottamatta kaikkien velallismaiden saamisten arvostusprosentti säilyi vuoden 2020 tilinpäätöksessä samana kuin vuotta aiemmin. Serbialta olevien saamisten arvostus on nostettiin 70%:sta 80 %:iin. (Vuonna 2019 kaikki maksoivat velkaansa vakautussopimuksen mukaisesti.)

Vakautussopimusten arvostus tehdään maakohtaisesti OECD-arvostusmalliin ja Finnveran takaisinperintäarvioon perustuen. Korean kansantasavallan (Pohjois-Korea), Zimbabwen ja Libyan järjestämättömät saamiset on arvostettu nolnaan. Pohjois-Korean kanssa solmittu sopimus erääntyi 10/2018, eikä uutta sopimusta ole saatu tehtyä, koska Korean kansantasavallan viranomaisten näkemyksen mukaan uudesta sopimuksesta ei voida neuvotella ennen kuin kaikki pakotteet (EU, USA) sitä kohtaan on poistettu. Zimbabwen ja Libyan tilanne on puolestaan muuten siinä määrin haastava, että ei ole ennakoitavissa, että heidän kanssaan saataisiin sopimusta, jonka perusteella syntyisi rahastolle kasvavirtaa.

Finnvera ja työ- ja elinkeinoministeriö solmivat 20.12.2017 valtioneuvoston vastuulla olevan vanhan kannan hallinnoinnista hallinnointisopimuksen vuosille 2018-2022. Sopimuksen mukaan Finnvera hoitaa vanhan kannan vastuuta ja takaisinperintäsaamia samaan tapaan kuin mitä se hoitaa Finnveran myöntämää uutta takuu- ja takauskantaa ja tästä maksetaan Finnveralle tehtävän hoidosta aiheutuvia kustannuksia vastaava korvaus. Sopimuksen mukaan Finnveralle maksetaan vanhan kannan hoidosta kiinteä 120.000 euroa (+alv) vuosipalkkio, ellei kannan hoidosta aiheutuva työmäärä ja kustannukset olennaisesti poikkea sopimushetkellä ennakoidusta. Vuoden 2020 hallinnointipalkkiomääräksi on vahvistettu 98.500 euroa (+alv) (vuonna 2019 98.000 euroa (+alv)). Työmäärän väheneminen johtuu ennen kaikkea kotimaan takaisinperintäsaamisten vähenemisestä ja ns. valtioneuvoston vanhan kannan päättymisestä vuonna 2018.

Valtioneuvoston rahastossa oli vuoden 2020 lopussa varoja 690.764.394,22 euroa (vuoden 2019 lopussa varoja 686.196.953,76 euroa). Lisäys aiheutui vakaussopimusten perusteella saaduista suorituksista.

Tarkemmat tilinpäätöstiedot rahastosta löytyy liitteenä olevasta tilinpäätöksestä.

4. Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto vahvistaisi valtioneuvoston rahaston tilinpäätöksen ajalta 1.1.2020–31.12.2020. Rahaston toimintavuoden suoriteperusteinen tulos on 2.149.717,52 euroa ylijäämäinen.